

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКУ**
(на матеріалах ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»)

MANAGEMENT OF THE BANK'S CREDIT ACTIVITY
(on the materials of PJSC JSCB «INDUSTRIALBANK»)

Виконав: здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти групи 63Ф
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

Кібенко В.В.
(прізвище та ініціали)
Керівник: Чижова Т.В.
(прізвище та ініціали)

Хмельницький - 2024 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

_____ Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

«24» 09 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

_____ Кібенку Віталію Васильовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Управління кредитною діяльністю банку (на матеріалах ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»)

керівник роботи Чижова Таміла Володимирівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом закладу вищої освіти від «24» вересня 2024 року № 496-с

2. Строк подання роботи здобувачем 19 грудня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, монографії, періодичні видання, звітність Національного банку України, звітність ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретико-організаційні засади кредитної діяльності банківської установи. Практичні аспекти аналізу кредитної діяльності банків України. Перспективи розвитку кредитної діяльності вітчизняних банків в умовах невизначеності.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Робота містить 13 рисунків та 17 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-III розділів	Таміла ЧИЖОВА, доцент	24.09.24	22.11.24
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	24.09.24	29.11.24

7. Дата видачі завдання 24.09.24 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	25.09.24-30.09.24	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	01.10.24-04.10.24	виконано
3.	Написання 1 розділу	07.10.24-18.10.24	виконано
4.	Написання 2 розділу	21.10.24-01.11.24	виконано
5.	Написання 3 розділу	04.11.24-15.11.24	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	18.11.24-22.11.24	виконано
7.	Оформлення роботи	25.11.24-29.11.24	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	02.12.24	виконано
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	09.12.24	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	19.12.24	

Здобувач Віталій КІБЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи Таміла ЧИЖОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Кібенко В.В. Управління кредитною діяльністю банку. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 072 – фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. – Херсонський національний технічний університет, Хмельницький, 2024.

Кваліфікаційну роботу магістра присвячено комплексному дослідженню питань управління кредитною діяльністю банку. Визначено теоретико-організаційні засади кредитної діяльності банківської установи. Розглянуті практичні аспекти аналізу кредитної діяльності банків України. Використані дані Національного банку України та ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» за 2021-2023 роки. Розглянуто перспективи розвитку кредитної діяльності вітчизняних банків в умовах невизначеності.

Ключові слова: кредит, банк, кредитна діяльність, кредитний портфель, кредитні операції, непрацюючі кредити, кредитоспроможність.

ANNOTATION

Kibenko V.V. Management of the bank's credit activity. - As manuscript.

Master's qualification thesis in the specialty 072 - Finance, Banking, Insurance and Stock Market. - Kherson National Technical University, Khmelnytskyi, 2024.

The master's qualification thesis is devoted to a comprehensive study of the management of the bank's credit activities. The theoretical and organisational foundations of the credit activity of a banking institution are determined. The practical aspects of analysing the lending activities of Ukrainian banks are considered. The data of the National Bank of Ukraine and PJSC JSCB 'INDUSTRIALBANK' for 2021-2023 are used. The prospects for the development of lending activities of domestic banks in the conditions of uncertainty are considered.

Key words: loan, bank, lending activity, loan portfolio, lending operations, non-performing loans, creditworthiness.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ	 9
1.1. Економічна сутність кредиту і понятійний апарат банківського кредитування	9
1.2. Основні ознаки і етапи організації кредитної діяльності банку ..	20
1.3. Оцінка забезпечення ефективності банківських кредитних вкладень	28
 РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ	 41
2.1. Діагностика сучасного стану кредитного ринку України	41
2.2. Моніторинг кредитної діяльності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» в умовах воєнного стану	53
2.3. Аналіз міжнародної практики оцінювання кредитоспроможності та рейтингування позичальників	68
 РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	 80
3.1. Шляхи забезпечення ефективності проведення банківського кредитування	80
3.2. Напрями вдосконалення кредитної діяльності банківської установи	89
 ВИСНОВКИ	98
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	104

ВСТУП

Актуальність теми. Кредитна діяльність банку є однією з ключових складових його функціонування та відіграє визначальну роль у фінансовій системі. Ця діяльність забезпечує обіг капіталу між суб'єктами економіки, сприяє розвитку бізнесу та стимулює економічне зростання. Банківське кредитування задовольняє потреби фізичних та юридичних осіб у додаткових фінансових ресурсах, які необхідні для реалізації важливих проєктів, розширення виробництва чи задоволення споживчих потреб. Для підприємств кредити є незамінним інструментом інвестування у нові технології, модернізацію обладнання або дослідження та розробки, що сприяє підвищенню їхньої конкурентоспроможності.

Крім того, кредитні ресурси забезпечують підтримку платоспроможності позичальників, допомагаючи як компаніям, так і приватним особам вирішувати тимчасові фінансові труднощі. Для банків кредитні операції є одним з головних джерел прибутку, адже вони формують значну частину їхнього доходу за рахунок отримання процентних виплат. Від ефективності організації кредитної діяльності залежить фінансова стабільність самого банку, його здатність обслуговувати свої зобов'язання перед вкладниками та партнерами.

Кредитна діяльність банківських установ має велике значення для розвитку підприємництва, особливо малого та середнього бізнесу, який часто потребує доступу до зовнішніх фінансових ресурсів для реалізації своїх ідей. Для фізичних осіб кредити, такі як іпотека чи споживчі позики, є важливим інструментом досягнення життєвих цілей, зокрема купівлі житла, автомобіля або фінансування освіти. Загалом, банки виконують посередницьку функцію між вкладниками та позичальниками, забезпечуючи ефективний рух капіталу в економіці. Окрім того, кредитна діяльність відіграє важливу роль у реалізації монетарної політики держави. Через механізми кредитування Національний банк України регулює обсяги грошового обігу, впливаючи на економічні процеси,

зокрема інфляцію, зайнятість та рівень інвестицій. Однак кредитна діяльність супроводжується й низкою викликів, таких як ризик неповернення позик, необхідність дотримання державного регулювання та балансування між доступністю кредитів і процентною політикою.

Вагомий внесок у розроблення теоретико-методичних основ організації кредитної діяльності банківських установ зробили такі провідні вітчизняні вчені, як О. Васюренко, А. Гальчинський, І. Гуцал, Д. Гладких, О. Дзюблук, О. Євтух, Б. Івасів, Ю. Заруба, О. Кириченко, В. Корнєєв, В. Лагутін, А. Мороз, В. Міщенко, Л. Примостка, С. Реверчук, К. Раєвський, М. Савлук, Я. Чайковський та інші.

Віддаючи належне науковим напрацюванням вказаних вчених щодо питань дослідження кредитної діяльності банку, відзначаємо, разом з тим, що існує потреба їх подальшої розробки з урахуванням сучасних соціально-економічних і військово-політичних реалій. З початком повномасштабної війни, банки стикаються з рядом викликів, що ставлять під загрозу їхню діяльність та фінансову стабільність. Перш за все, зростає ризик неповернення кредитів через загальну нестабільність у країні, велику кількість людей, які втратили майно або засоби доходу, та загальну економічну неспроможність. Подальший виклик полягає в необхідності перегляду кредитних стратегій та політики, оскільки умови ризику та повернення кредитів значно змінюються. Крім того, зростає попит на фінансування військових потреб та відновлення зруйнованої інфраструктури, що може вплинути на доступність кредитів для інших секторів економіки. Також банки мають стикатися з ризиками кібератак та іншими загрозами кібербезпеки, що можуть підірвати довіру клієнтів та призвести до втрати даних та фінансових засобів. Усі ці виклики вимагають від банків адаптації своєї кредитної діяльності та використання нових стратегій для забезпечення стійкості та ефективності у період війни.

Актуальність зазначених аспектів, науково-теоретична і практична значущість цих проблем, недостатній рівень їхнього вивчення та обґрунтування зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи магістра, визначили мету й основні завдання наукового дослідження.

Теоретичне та практичне значення. Тема дослідження має суттєве теоретичне значення, що проявляється у формуванні наукової бази для розробки та обґрунтування рекомендацій, які спрямовані на покращення процесу управління кредитною діяльністю банківських установ в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки і пропозиції кваліфікаційної роботи магістра можуть знайти застосування у процесі вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює кредитну діяльність вітчизняних банків, особливо в сучасних умовах економічної та політичної невизначеності.

Мета і задачі дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є поглиблення теоретико-методичних підходів до розуміння сутності і значення кредитної діяльності банку та вироблення практичних рекомендацій щодо її удосконалення в умовах невизначеності.

Досягнення визначеної мети передбачало вирішення таких завдань:

- визначити економічну сутність кредиту і понятійний апарат банківського кредитування;
- дослідити основні ознаки і етапи організації кредитної діяльності банку;
- оцінити забезпечення ефективності банківських кредитних вкладень;
- зробити діагностику сучасного стану кредитного ринку України;
- провести моніторинг кредитної діяльності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» в умовах воєнного стану;
- проаналізувати міжнародну практику оцінювання кредитоспроможності та рейтингування позичальників;
- розглянути шляхи забезпечення ефективності проведення банківського кредитування;
- визначити напрями вдосконалення кредитної діяльності банківської установи.

Об'єкт дослідження – процес реалізації кредитної діяльності банку.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні основи процесу реалізації кредитної діяльності вітчизняних банків.

Методи дослідження. У ході дослідження застосовано низку методів, зокрема індукції і дедукції, аналізу та синтезу, наукової абстракції - для обґрунтування економічної сутності кредитної діяльності банків та вивчення особливостей організації кредитної діяльності в банківських установах України. Крім того, для вивчення ключових тенденцій розвитку вітчизняного кредитного ринку були задіяні економіко-статистичний метод та порівняльний аналіз.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробці теоретичних основ і практичному вирішенні комплексу завдань, що стосуються підходів до визначення умов і механізмів розвитку кредитної діяльності українських банків. У дослідженні також запропоновано рекомендації щодо мінімізації кредитного ризику з урахуванням сучасних викликів, зокрема в умовах загострення військово-політичної ситуації та впливу соціально-економічних викликів.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи магістра. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

У першому розділі кваліфікаційної роботи магістра розглянуто теоретико-організаційні засади кредитної діяльності банківської установи, визначено економічну сутність кредиту і понятійний апарат банківського кредитування, досліджено основні ознаки і етапи організації кредитної діяльності банку, надана оцінка забезпечення ефективності банківських кредитних вкладень. Другий розділ кваліфікаційної роботи магістра присвячений практичним аспектам аналізу кредитної діяльності банків України, в ньому зроблено діагностику сучасного стану кредитного ринку України, проведено моніторинг кредитної діяльності ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» в умовах воєнного стану. У третьому розділі кваліфікаційної роботи розглянуті перспективи розвитку кредитної діяльності вітчизняних банків в умовах невизначеності.

Основний текст кваліфікаційної роботи магістра викладено на 109 сторінках комп'ютерного набору, містить 17 таблиць, 13 рисунків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра становить 109 сторінок. Список використаних джерел налічує 63 найменування і розміщений на 6 сторінках.

Характеристика суб'єкту дослідження (бази практики). Дослідження проведено на основі даних ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» – універсальний банк з приватним капіталом, який надає широкий перелік послуг підприємствам, підприємцям та населенню. Код ЄДРПОУ - 13857564, дата державної реєстрації - 16.10.1991 року.

06.11.1990 року – дата започаткування ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК», який став правонаступником банку «Співдружність». 16.10.1991 року банк пройшов реєстрацію в Національному банку вже незалежної України. Пізніше ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» стає правонаслідувачем «МТ-банку» (злиття у 2005 році) та АБ «Експрес-Банку» (злиття у 2017 році).

ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» здійснює свою діяльність на підставі банківської ліцензії № 126, виданої Національним банком України 12 жовтня 2011 року. Банк також має ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринках капіталу з торгівлі фінансовими інструментами.

ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» належить до числа середніх банків України за розміром активів, згідно з класифікацією НБУ. Банк приймає вклади від фізичних і юридичних осіб, надає кредити, здійснює платіжне обслуговування в Україні та переказ коштів за кордон, проводить торгові операції з цінними паперами, випуск платіжних карток, операції з обміну валют, надає банківські послуги своїм корпоративним та роздрібним клієнтам. Головний офіс банку розташований у м. Київ. Станом на кінець 2023 року банк мав 34 відділення (в тому числі 6 відділень тимчасово призупинили свою дію). Юридична адреса: м. Київ, вул. Генерала Алмазова, 18/7.

Банк є учасником Української міжбанківської валютної біржі, членом таких організацій: Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, Український кредитно-банківський союз, Українська міжбанківська Асоціація членів Eurpay International «ЕМА», Асоціація українських банків, Асоціація «Перша фондова торговельна система», Всеукраїнське бюро кредитних історій тощо.

Структура власності: Дворецькі Ігор та Ганна – 72,97%; держава в особі Кабінету Міністрів України – 7,79%; інші – 19,24%.

Активи ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» становлять близько 4,5 млрд. грн. Кредитний портфель нараховує 2,5 млрд. грн., обсяг кредитування юридичних осіб – 2,4 млрд. грн.

03.12.2024 року незалежне рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» оновило довгостроковий кредитний рейтинг ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» за Національною рейтинговою шкалою на рівні uaAA з прогнозом «негативний».

Огляд джерел, що використані в роботі. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові та законодавчі акти, монографії та інші наукові публікації провідних вітчизняних і зарубіжних вчених та практиків, статистичні матеріали і звітні дані Національного банку України, Державної служби статистики України, матеріали аналітичних бюлетенів, фінансова звітність ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

В процесі дослідження особлива увага приділялася науковим розробкам вітчизняних вчених, які досліджували кредитну систему України та кредитну діяльність вітчизняних банків, а саме: Н. Волкової, О. Дзюблюка, М. Дубини, М. Житара, М. Крупки, Г. Миськіва, Є. Осадчего, В. Федосова та ін.

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи магістра обговорено на 5 конференціях, зокрема: XI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи» (м. Київ, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку» (м. Херсон – м. Хмельницький, 2024 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації» (м. Хмельницький – м. Херсон, 2024 р.); IV Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції» (м. Хмельницький – м. Херсон, 2024 р.); V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Формування новітньої парадигми управління публічними та приватними фінансами в Україні» (м. Хмельницький – м. Херсон, 2024 р.).